מהדורה למורה – יחידה: שירה

5 יצירות · ספרות לכיתה ז׳ – מסע ביצירות · גרסת רגיל

במהדורה זו: מפתח תשובות לכל התרגילים, הצעות לתשובות פתוחות ומחוון קצר. בדפי התלמיד: שם/כיתה/תאריך, חלק א׳ (הבנה), חלק ב׳, חלק ג׳ (כתיבה) וכרטיס יציאה לגזירה.

תשובות – חלק א׳ – הבנה

תרגיל 1: 1–**א** (כל העולם כולו גשר צר מאוד) · 2–**ב** (את הדם שנשפך בשדה) · 3–**ב** (להיות גדול ולהגיע לים) · 4–**ב** (תמימות הטבע ומעשה רע של אדם) · 5–**ב** (עצים יפים)

תרגיל 2: 1–**ב** · 2–**ג** · 3–**ד** · 4–**א**

תשובות – חלק ב׳ – מושגים וכלים ספרותיים

תרגיל 3: תשובות פתוחות: לבדוק התאמה ונימוק מן היצירות.

תרגיל 4: הציפורים אינן יודעות – הציפורים – תמימות – ניגוד; יש פרחים – הדובר – רגיש ומבוגר – סמל

תשובות – חלק ג׳ – חשיבה וכתיבה

תרגיל 5: מחוון: השוואה בשני צדדים לפחות (4), ראיות מהיצירות (3), מסקנה מנומקת (3).

תרגיל 6: מחוון משימת הסיכום: הבנת השירים (דובר, נושא, מסר) (25); זיהוי אמצעים והסבר תפקידם (25); פרשנות אישית מנומקת (15); שיר מקורי עם שני אמצעים לפחות (25); לשון, סדר והגשה (10)

כרטיס יציאה

תשובות אישיות. תשובה מלאה: עונה על השאלה, נשענת על פרט מן היצירה, כתובה במשפטים שלמים ובסדר הגיוני.

• מאפייני הסוגה: דובר או דוברת – הקול שמדבר בשיר (לא תמיד המשורר עצמו) · שורות ובתים במקום פסקאות · צליל וקצב: חריזה, משקל וחזרות · שפה ציורית: דימוי, מטפורה, האנשה · תמצות – כל מילה נושאת משמעות · לעיתים צורת השיר על הדף היא חלק מהמשמעות

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

יחידה: שירה

5 יצירות · ספרות לכיתה ז׳ – מסע ביצירות

תזכורת קצרה: השאלה הגדולה: איך שיר קצר יכול להכיל רגש גדול, זיכרון או משאלה? — שירה היא דרך לומר הרבה במעט מילים. המשורר בוחר כל מילה, משחק עם צלילים, חזרות ותמונות, ולפעמים גם עם צורת השיר על הדף. ביחידה נקרא שירים על אומץ, זיכרון, משאלות וטבע, ונלמד לזהות את הכלים שבהם השיר פועל עלינו.

חלק א׳ – הבנה

1 הקיפו את התשובה הנכונה. בסוגריים – שם היצירה.

1. (אומץ) לאיזו אמרה מן המסורת השיר רומז?
○ א. כל העולם כולו גשר צר מאוד ○ ב. אין חדש תחת השמש ○ ג. לכל זמן ועת
○ ד. דרך ארץ קדמה לתורה
2. (יש פרחים) מה מסמלים הפרגים האדומים בשיר?
○ א. אביב ○ ב. את הדם שנשפך בשדה ○ ג. פרחים לחג ○ ד. אהבה
3. (על מעין וים) מה ביקש המעין?
○ א. לחזור לעמק ○ ב. להיות גדול ולהגיע לים ○ ג. להפוך לענן ○ ד. להשקות פרחים
4. (הציפורים אינן יודעות) מה הניגוד המרכזי בשיר?
○ א. קיץ וחורף ○ ב. תמימות הטבע ומעשה רע של אדם ○ ג. עיר וכפר ○ ד. ים ומדבר
5. (משאלות) מה רוצה הדוברת במקום מלחמות?
○ א. ארמונות ○ ב. עצים יפים ○ ג. זהב ○ ד. מכוניות

2 התאימו כל יצירה ליוצר/ת שלה.

#	יצירה	האות		יוצר/ת
1	אומץ		א	אסתר ראב
2	יש פרחים		ב	יהונתן גפן
3	על מעין וים		ג	נתן יונתן
4	הציפורים אינן יודעות		ד	יחיאל מוהר

חלק ב' – מושגים וכלים ספרותיים

3 לכל מאפיין של הסוגה – כתבו דוגמה מיצירה שלמדנו ביחידה.

מאפיין	דוגמה מיצירה ביחידה (שם היצירה + פרט)
דובר או דוברת – הקול שמדבר בשיר (לא תמיד המשורר עצמו)	
שורות ובתים במקום פסקאות	
צליל וקצב: חריזה, משקל וחזרות	
שפה ציורית: דימוי, מטפורה, האנשה	
תמצות – כל מילה נושאת משמעות	

4 השוואה – "הטבע כראי לאדם": השלימו את הטבלה.

יצירה	דמות מרכזית ותכונה	כלי ספרותי בולט
הציפורים אינן יודעות		
יש פרחים		

חלק ג׳ – חשיבה וכתיבה

5 משימת השוואה

בשני השירים הטבע "פוגש" כאב אנושי. השוו: האם הטבע זוכר (פרחים) או אינו יודע (ציפורים)? כתבו פסקה שמסבירה מה כל שיר אומר על הקשר בין הטבע לבני האדם.

6 כתבו את התכנון: אילו יצירות בחרתם, מה הרגע המרכזי בכל אחת, ואיזה כלי ספרותי תנתחו.

תכנון משימת הסיכום: בחרו שניים משירי היחידה והכינו "תערוכת שיר": לכל שיר כרטיס עם הדובר, הנושא, שני אמצעים אמנותיים ודוגמה לכל אחד, ופרשנות אישית במשפט אחד. לאחר מכן כתבו שיר קצר משלכם (6–10 שורות) בהשראת אחד השירים, המשתמש לפחות בשני אמצעים שלמדנו, וצרפו הסבר קצר על הבחירות שלכם.

כרטיס יציאה

יחידה: שירה · שם: _____

1. איזה אמצעי אמנותי זיהיתי היום ואיפה?

2. במשפט אחד: מה המסר של השיר שלמדנו?

3. איזו תמונה מן השיר נשארה איתי ולמה?